

Riktlinjer för medborgardialoger i Bjuvs kommun

Antagna i fullmäktige 2012-02-23 § 4

Inledning

Vårt demokratiska samhälle står idag inför en rad utmaningar. Det gäller såväl i Bjuvs kommun som i riket överlag. Allt färre engagerar sig som medlemmar i politiska partier eller på offentliga förtroendeuppdrag och valdeltagandet har under de senaste två decennierna minskat.

Medborgarnas intresse för att diskutera samhällsfrågor har däremot inte avtagit. Merparten av svenskarna är intresserade av att diskutera samhälls- och politiska frågor samt påverka beslut som får konsekvenser för den egna vardagen. Trenden går dock mot att individer väljer andra forum än den traditionella partipolitiken. För att fånga medborgarnas engagemang och infallsvinklar är det därför viktigt att öppna upp för en dialog på deras villkor. Att använda nya arenor, forum och olika metoder för medborgardialoger.

Dessa riktlinjer ska ligga till grund för ett systematiskt arbete kring medborgardialoger som en del av Bjuvs kommuns styrning för att ta till vara på invånarnas infallsvinklar och erfarenheter samt öka deras reella inflytande.

Övergripande syfte med dialogen

- Dialogen mellan förtroendevalda och kommuninvånare ska förbättras för att upprätthålla en levande demokrati.
- Insynen i den kommunala beslutsprocessen ska förbättras och kunskapen samt förståelsen för det politiska systemet ska öka bland kommuninvånarna.
- Förtroendevalda ska få ökad insikt i medborgarnas synpunkter, önskemål och visioner genom att faktakunskaper som tjänstemännen tar fram inför beslut kompletteras med resultat från medborgardialoger.

Val av frågor

En grundförutsättning för att medborgardialogen ska bli meningsfull är att politiker och tjänstemän som initierar dialogen ska ha ett verkligt intresse av att ta del av resultatet och ta hänsyn till vad medborgarna tycker i frågan.

För att komma fram till vilka frågor som kan vara aktuella för en medborgardialog bör följande två frågor vara vägledande:

1. Behöver vi som förtroendevalda mer kunskaper om medborgarnas värderingar, prioriteringar och åsikter kring denna fråga för att fatta det bästa beslutet.
2. Kan en medborgardialog kring denna fråga ge medborgarna större kunskaper om kommunens ansvar och behov av prioriteringar.

Principer för dialogen

- Medborgardialog ska alltid övervägas i samband med startfasen av ett uppdrag som direkt berör Bjuvsborna. Ställning ska tas till nytta och syftet med att en sådan dialog integreras i styrprocessen.
- I KF, KS och KSAU samt alla nämnder ska rutiner finnas för hur ställningstagandet kring medborgardialog redovisas i beslutsprotokollet.
- Dialoger som genomförs ska bygga på Bjuvs kommuns värdegrund.
- Medborgardialogen ska genomföras så att alla medborgare har verkliga möjligheter att delta oavsett kön, ålder, socioekonomisk, etnisk och kulturell tillhörighet samt funktionshinder.
- För att nå fler ska arenan för dialogen samt uppsökande arbete särskilt övervägas.
- Barn och ungdomars möjlighet att delta ska ges särskild uppmärksamhet.
- Ett specifikt och konkret syfte ska bestämmas för varje medborgardialog.
- Medborgarna ska vid varje medborgardialog informeras om vilken grad av inflytande de kommer ges i dialogen samt hur åsikter och synpunkter kommer att behandlas. Delaktighetsspektrumet ger vägledning kring graden av inflytande (se bilaga 1).
- Syftet med medborgardialogen och invånarnas grad av inflytande ska styra valet av verktyg och metoder som ska användas i dialogen (se bilaga 1).
- Tydlig information kring den aktuella frågan ska ges till deltagande medborgare.
- Resultatet från medborgardialogen ska redovisas i beslutsunderlaget som ett komplement till tjänstemännens faktaunderlag.
- Resultatet av medborgardialogen är rådgivande. Ansvaret för att prioritera frågor och göra bedömningar utifrån ett helhetsperspektiv ligger på de förtroendevalda politikerna som fattar beslut i frågan.
- Återkoppling av dialogens resultat ska ges till deltagande medborgare.
- Processer, metoder och kompetens för medborgardialog måste ständigt utvärderas och utvecklas.

Roll- och ansvarsfördelning

För att resultatet av en dialog ska bli ett användbart underlag för de förtroendevalda behöver roller och ansvar tydliggöras innan någon dialog genomförs. Följande bör diskuteras innan en dialog genomförs:

- Ansvarsfördelningen för dialogen mellan rollen som politiker i partiet och som politiker i fullmäktige, styrelse, nämnd eller beredning.
- Ansvarsfördelningen för dialogen mellan förtroendevalda, tjänstemän och medborgare.
 - *Förtroendevaldas roll* ska vara att lyssna och diskutera för att förmedla, förstå och få ytterligare kunskaper om invånarnas åsikter och värderingar kring en viss fråga. Det handlar inte om att svara eller försvara.
 - *Tjänstemännens roll* är att vara processledare för att ta fram faktaunderlag, leda processen utifrån den metod som valts för dialogen och stå för dokumentationen av det som kommer fram.
 - *Medborgarnas roll* blir att föra fram sin syn på en fråga och i samspel med andra argumentera och lyssna på olika ståndpunkter.
- Ansvarsfördelningen för medborgardialog i förhållande till brukardialog.
 - *Medborgardialog* sker mellan förtroendevalda och medborgarna och innebär att alla medborgare ska ges möjlighet att ha åsikter, tankar och idéer.
 - *Brukardialoger* sker mellan serviceorganisationen, t ex vårdboendet eller skolan, och dess brukare (boende, anhörig, elev/förälder) och innebär att endast de som använder sig av servicen får möjlighet att ha åsikter, tankar och idéer.

Återkoppling

- Innan en dialog genomförs ska det vara klart hur resultatet ska återkopplas till invånarna, hur dokumentationen ska ske och vilket/vilka forum som ska användas för återkopplingen.
- Återkoppling ska ske till:
 - *deltagarna* kring resultatet av dialogen och information kring hur de förtroendevalda ser på det som framkommit.
 - *förtroendevalda* med väl dokumenterade resultat som ger möjlighet till diskussion kring resultatet.
 - *övriga medborgare* kring vad som framkommit i dialogen och hur resultatet ska användas i beslutsprocessen.

Utvärdering av processen

Analys och utvärdering ska vara ett kontinuerligt inslag i medborgardialogarbetet. Efter varje medborgardialog ska en enkät lämnas ut till deltagarna för att fånga upp deras åsikter på dialogen och en intern diskussion kring arbetsprocessen ska genomföras. Utvärderingarna ligger till grund för utveckling och förbättring av dialogen.

Utvärderingarna av medborgardialogerna kommer att sammanställas en gång per år i den årliga verksamhetsberättelsen kopplad till kommunens handlingsplan för socialt hållbar utveckling.

Delaktighetspektrum

Former av delaktighet	Kännetecken	Du får	Exempel på metoder	Hur får vi med fler?
Information	Envägs-kommunikation Frågor och svar	Veta	Tidning Webb Trycksak Stormöte	Var? Tillgänglig & attraktiv mötesplats
Konsultation	Inhämta synpunkter Ofta punktinsats	Tycka	Enkät Fokusgrupp Samråd Områdesvandring	När? Målgrupps-anpassad tidpunkt
Dialog	Utbyte av tankar Ofta flera tillfällen	Resonera	Dialogseminarium Dialoggrupp	Hur? Rätt Informationsvägar
Samarbete	Aktiviteter planeras och genomförs	Genomföra	Arbetsgrupp Framtidsverkstad	Inkludera! Riv hindren – gör det möjligt för alla
Medbestämmande	Gemensamt beslutsfattande	Bestämma	Rådslag	

Vid en medborgardialog är det viktigt att vara tydlig mot medborgarna om vilken form av delaktighet de kan förvänta sig. Delaktighetspektrumet ger vägledning kring invånarnas grad av inflytande och val av verktyg i dialogen.

Information – för att kunna vara delaktig behöver man vara väl informerad och ha möjlighet att ta till sig kunskaper om den fråga som ska behandlas. Vissa beslut är inte lämpade för medborgardialoger, men medborgarna har rätt att bli informerade om vilket beslut som fattas. En transparent kommun skapar tillit och förtroende.

Konsultation – är en form av deltagande som ger invånarna möjlighet att tycka till i en fråga. Frågan är vanligtvis välavgränsad och det huvudsakliga syftet är att lyssna och samla in synpunkter. Konsultationer är vanligtvis välavgränsad, vilket innebär att invånarna tillfrågas vid enstaka tillfällen.

Dialog – är ett ömsesidigt utbyte av erfarenheter, idéer och åsikter. Utgångspunkten är att alla ska få föra fram en åsikt och argumentera för sin syn på frågan samt att deltagarna får vara med och forma processen. Grunden är att man inte behöver nå konsensus.

Samarbete – är en form av delaktighet som innebär att invånarna får möjlighet att tillsammans med en eller flera förvaltningar planera och genomföra konkreta aktiviteter som kan anses främja kommunens mål. Deltagandet blir på en djupare nivå.

Medbestämmande – är en form av delaktighet där invånarna medverkar i beslutsfattandet i en specifik fråga. Invånarnas medbestämmande sker oftast genom en omröstning som blir styrande för det politiska beslut som sedan fattas.

Källa: *Huddinge kommuns Handbok i delaktighet. Från vision till verklighet.*

Bjuvs kommun

Mejerigatan 3
Box 501 267 25 Bjuv
Tel vx 042-850 00
E-post: info@bjuv.se

www.bjuv.se